

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ดำเนินการโดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา สมรรถนะการปฏิบัติงานที่จำเป็นของครูอาสาสมัครการศึกษานอกโรงเรียนในสถาบันศึกษาปอเนาะ สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย มีขั้นตอนการดำเนินการวิจัย ดังนี้ ประชากรและผู้ให้ข้อมูล แบบแผนการวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การตรวจคุณภาพ เครื่องมือ การเก็บรวบรวมข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูล มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ประชากรและผู้ให้ข้อมูล

ผู้วิจัยกำหนดกลุ่มประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ประกอบด้วย

1. ครูอาสาสมัครการศึกษานอกโรงเรียนในสถาบันศึกษาปอเนาะ สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ที่ปฏิบัติงานอยู่ในสถาบันศึกษาปอเนาะใน 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ จำนวน 100 คน
2. ผู้อำนวยการศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยใน 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ จำนวน 5 คน
3. โต๊ะครูหรือบาบอสถาบันศึกษาปอเนาะที่ครูอาสาสมัครการศึกษานอกโรงเรียนในสถาบันศึกษาปอเนาะปฏิบัติงานอยู่ จำนวน 5 คน

แบบแผนการวิจัย

การศึกษาครั้งนี้ ดำเนินการโดยศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับสมรรถนะการปฏิบัติงานที่จำเป็นของครูอาสาสมัครการศึกษานอกโรงเรียนในสถาบันศึกษาปอเนาะ จากครูอาสาสมัครการศึกษานอกโรงเรียนในสถาบันศึกษาปอเนาะ ผู้อำนวยการศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ และ โต๊ะครูหรือบาบอสถาบันศึกษาปอเนาะ โดยการสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง และการสังเกตการณ์

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. **แบบสัมภาษณ์** สำหรับเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพโดยการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก แนวทางการสัมภาษณ์ใช้ 2 วิธี คือ

1.1 การสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการ (Informal interview) เป็นการพูดคุย มีการกำหนดประเด็นไว้ล่วงหน้า แต่ปล่อยให้บรรยากาศการพูดคุยเป็นไปอย่างง่ายๆ เป็นกันเอง ไม่เคร่งครัดกับขั้นตอนและการตอบคำถาม โดยจะทำการสัมภาษณ์โต๊ะครู หรือ บาบอสถาบันศึกษา ปอเนาะ

1.2 การสัมภาษณ์แบบกึ่งทางการ (Semi-formal interview) เป็นการสัมภาษณ์ที่เตรียมคำถามไว้ล่วงหน้าเพื่อให้ตรงกับจุดประสงค์ในการศึกษา โดยจะสัมภาษณ์ผู้อำนวยการศูนย์ การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ และครูอาสาสมัครการศึกษาในโรงเรียนในสถาบันศึกษาปอเนาะ

2. การสังเกตการณ์ (Observation)

ผู้วิจัยใช้หลักการสังเกตแบบมีส่วนร่วม (Participant Observation) ทั้งการสังเกตการณ์ในกิจกรรมของสถาบันศึกษาปอเนาะ เช่น การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน การจัดกิจกรรมส่งเสริมการรู้หนังสือ การจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะอาชีพ การจัดกิจกรรมการศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะชีวิต การจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาสังคมและชุมชน และการจัดกิจกรรมการศึกษาตามอัธยาศัย และใช้การสังเกตในระหว่างการสัมภาษณ์ ร่วมสังเกตน้ำเสียง และพฤติกรรมทั้งในด้านความรู้สึก อารมณ์ อาศัยกรอบในการสังเกต 6 ประการ (สุภางค์ จันทวนิช, 2543) คือ

2.1 สภาพสังคม โดยจะอาศัยลักษณะสภาพทั่วไปของชุมชน เพื่อรับทราบข้อมูลในระดับกว้างขึ้น

2.2 ความสัมพันธ์ระหว่างคนกับสถาบัน หรือ กลุ่มในชุมชน

2.3 การมีส่วนร่วมในกิจกรรมของคนในชุมชน

2.4 การกระทำ หรือการใช้ชีวิตประจำวันของคนในชุมชน

2.5 แบบแผนการกระทำซึ่งเป็นกระบวนการที่มีขั้นตอนและมีลักษณะต่อเนื่อง จนเป็นแบบแผนปฏิบัติ ในที่นี้คือการจัดการศึกษาตามหลักศาสนาอิสลาม โดยจะสังเกตรูปแบบ วิธีการจัดการ และพัฒนาการของครูอาสาสมัครการศึกษาในโรงเรียนในสถาบันศึกษา ปอเนาะ รวมทั้งการวางแผนการสอน และกิจกรรมอื่นๆที่เกี่ยวข้อง

2.6 การให้ความหมายแก่การกระทำ หรือแบบแผนพฤติกรรม

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

การตรวจสอบคุณภาพของแบบสัมภาษณ์ ผู้วิจัยได้นำข้อคำถามแบบสัมภาษณ์ให้อาจารย์ที่ปรึกษาและผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบความถูกต้องและความเหมาะสมในด้านเนื้อหา ภาษาและโครงสร้างของเครื่องมือก่อนนำไปเก็บรวบรวมข้อมูลจริง

การเก็บและรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1. การเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร ตำรา บทความ และรายงานการวิจัยต่างๆที่เกี่ยวข้องกับสมรรถนะการปฏิบัติงานของครู

2. การเก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์

ข้อมูลที่ต้องการ

2.1 สร้างคำถามการสัมภาษณ์ให้ชัดเจน สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ และ

สัมภาษณ์

2.2 กำหนดบุคคลและพื้นที่ที่จะไปสัมภาษณ์ รวมถึงการศึกษาประวัติผู้ให้

สัมภาษณ์

2.3 นัดหมายผู้ให้สัมภาษณ์เพื่อกำหนดวัน เวลา และสถานที่ที่จะใช้

2.4 เตรียมเครื่องมือ วัสดุ อุปกรณ์ ที่จะใช้ในการสัมภาษณ์

2.5 พบผู้ให้สัมภาษณ์ สัมภาษณ์พร้อมขออนุญาตบันทึกเสียงการสัมภาษณ์

2.6 บันทึกการสัมภาษณ์ ทั้งที่เป็นเครื่องอัดเสียง และการบันทึกในสมุด

การวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึก และการสังเกตการณ์ ผู้วิจัยใช้การวิเคราะห์แบบสร้างข้อสรุปเชิงอุปนัย (Induction) ซึ่งเป็นการสรุปข้อมูลที่ได้จากการสังเกต การสัมภาษณ์ และการบันทึก ผู้วิจัยนำข้อมูลมาจัดหมวดหมู่อย่างเป็นระบบ จัดลำดับ วิเคราะห์ และสรุปสมรรถนะที่จำเป็นต่อการปฏิบัติงานของครูอาสาสมัครการศึกษานอกโรงเรียนในสถาบันศึกษาปอเนาะ